

3.5.2.4. Components de les actituds

Assignat els valors -1, 0, 1 i agrupant els ítems en funció dels camps afectiu, cognitiu, comportamental i d'implicació, el gràfic núm. 20 ens permet fer les afirmacions següents:

- Tots els components tenen una puntuació per sobre de zero, per tant tots els components tenen una valoració positiva.
- El component de caràcter afectiu és el que globalment apareix amb una puntuació més alta, seguit del component comportamental, del cognitiu i en darrer terme del component d'implicació.

En les dades interiors, si bé es reflecteix una puntuació global, no ens indica el percentatge d'opcions establertes en el conjunt de ítems de cada camp o component. Per disposar d'aquesta informació i fer-ne la corresponent interpretació ens caldrà referir-nos a la informació de la taula

Component	Opció 1 (-)	Opció 2	Opció 3(+)
Afectiu	4,8%	8,8%	86,2%
Cognitiu	8,8%	12,7%	94,9%
Comportamental	10,11%	19,1%	70,8%
Implicació	25,9%	23,9%	50,9%

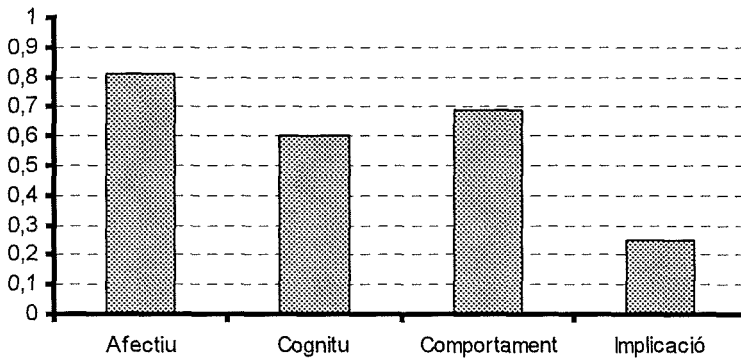
TAULA NÚM. 59

RESULTATS EN FUNCIO DELS DIFERENTS COMPONENTS

A diferència dels resultats globals del primer anàlisi de la taula 59, es desprèn que, independentment del nombre d'ítems, el component més puntuat en l'opció positiva, és el component de tipus cognitiu, seguit de l'afectiu, del comportamental i, finalment, el d'implicació.

Independentment del nombre d'ítems presentats, el component que suposa un major grau d'indecisió és el component d'implicació.

Components

GRÀFIC NÚM. 20

RESULTATS EN FUNCIO DELS COMPONENTS DE LES ACTITUDS

3.5.3. Resultats de les observacions i entrevistes

Totes la informació obtinguda en les observacions en relació amb l'actitud dels nens i les nenes vers l'Educació Física, és de caràcter molt general i recull aspectes que s'han vist a les sessions pràctiques tal i com ja hem indicat a l'inici d'aquest capítol, però, hi ha una gran dificultat per interpretar aquest aspecte mitjançant les observacions.

En la majoria de sessions hem detectat un nivell alt de motivació i d'interès en els alumnes vers la matèria. Així quedava recollit en les impressions anotades al final de cada sessió:

"En general hi ha hagut un bon ritme i un bon ambient de treball, els alumnes estaven interessats en les activitats proposades, i vers algunes molt concretes mostraven gran entusiasme per fer-les". (Ob. Centre 1, sessió 2)

"Realment els nens estaven molt interessants per l'activitat i el grau de motivació era molt elevat".(Ob. Centre 4, sessió 3)

"En general tots els nens/es estan molt motivats [...] Dóna gust veure'ls tan motivats, i que la classe es pugui fer sense crits, sense soroll" (Ob. Centre 4, sessió 13)

"La sessió en general ha estat molt participativa i motivant. En el circuit les activitats que s'havien de realitzar eren divertides i variades". (Ob. Centre 3, sessió 3)

Perquè una classe resulti motivant i interessant no necessàriament ha de ser molt activa. Creiem que hi ha classes que han entusiasmat els nens i a vegades anaven acompanyades de sensació de tranquil·litat, benestar...

“Malgrat les reduïdes dimensions del gimnàs, els nens han estat molt tranquils, han treballat amb molt d’interès i en un ambient molt agradable”.(Ob. Centre 4, sessió 12)

“L’ambient de la sessió ha estat molt tranquil, ja feia dos dies que treballaven aquesta UP, hi havia un clima de treball molt agradable”.(OB. Centre 4, sessió 1)

En algunes sessions no es veia interès dels nens sobretot perquè apareixien problemes de control en la sessió d’alguns dels professors observats.

“La classe ha estat força sorollosa i dispersa per raó del clima, els sorolls externs, i que els nens estaven bastant esverats. (Ob. Centre 1, sessió 14)

Tot i l’aparent dispersió, els sorolls, ...els nens sembla que s’ho passen bé a les classes:

“La classe ha estat molt sorollosa: hi ha obres a prop i, a més, plou i el soroll de la pluja ressonava molt. Tot i així ha resultat una classe molt participativa, tots els nens/es estaven molt engrescats a participar-hi”.(Ob. Centre 1, sessió 13)

La motivació i l’interès que els alumnes posen per la classe d’Educació Física s’ha presentat intrínseca a les activitats proposades. Només en una ocasió hem observat que el mestre utilitzava mecanismes de motivació extrínsecs a les activitats.

“Quan la mestra ha començat a donar punts, els nens estaven motivats per veure quants en tindrien, però això no ha suposat que els nens possessin més esforç per millorar els exercicis”.(Ob. Centre 1, sessió 10)

Respecte a si a les classes d’Educació Física s’han de buscar mecanismes de motivació extrínsecs a les activitats, un professor opinava:

“El que és ideal és la motivació intrínseca, i jo crec que l’Educació Física per ella mateixa ja motiva els nens. Si als nens els dius demà no farem Educació Física, és pràcticament com la caiguda de l’imperi romà i això mateix ja t’ajuda... Buscar referents externs i elements per motivar —no tant les actituds— sobretot per a la realització d’habilitats o per exemple la resistència, i buscar jocs motivants, o qui sigui capaç de córrer 10’... aplicar una motivació externa a mi no em sedueix gaire ja que llavors es fan les coses per allò, l’ideal és que el nano faci el que sigui pel gust de fer-ho, i per la mateixa activitat en si, i no perquè després li donin un caramel”.(E7:5)

Finalment, hem de recordar que segons els resultats obtinguts un dels principals objectius que es planteja el professorat a les classes d'Educació Física, és que el nen gaudeixi de l'activitat. Per tant, és evident que la prioritització d'aquest objectiu té una conseqüència directa en les classes pràctiques i els alumnes en general s'ho passen bé. Així no manifesten alguns professionals de la matèria:

"Crec que és molt important que el nen disfruti de l'activitat física, moltes vegades els dic als nens que ja estaria contenta que de grans practiquessin alguna activitat física, i si s'ho passen bé a les classes es possible que ho facin".(E5)

"...que els encanti moure's, que disfrutin de l'activitat física, que s'ho passin bé. Si el nen no s'ho passa bé o no es diverteix movent-se... en alguna cosa ens equivoquem! Cal aconseguir que la seva pràctica esportiva sigui present tota la vida, que tingui ganes de continuar practicant".(E8)

"El més important és adquirir l'hàbit cap a l'activitat física, crec que a això és el què hem d'aspirar. Si ho aconseguim al llarg de l'educació obligatòria hem fet molt!... que estimin l'activitat física, que s'adonin de la importància que té per al seu desenvolupament i adquireixin un hàbit cap a l'activitat física".(E9)

Molts professionals coincideixen en el següent:

- La gran importància d'aconseguir una bona actitud vers la matèria, i que aquesta es pugui consolidar com un hàbit en un futur.
- La manera d'aconseguir crear un hàbit, és passar-s'ho bé, per tant hem de fer que els nens a les nostres classes es diverteixin.
- Aquest constitueix el principal objectiu de la matèria. Així s'ha confirmat també a través del qüestionari, en què l'objectiu més valorat dels 10 objectius presentats pel Departament d'Ensenyament ha estat el de "valorar i fruir de l'activitat física".

Sens dubte hi ha alguns matisos a fer respecte al expressat anteriorment:

"Jo defenso el treballar la condició física de manera lúdica però amb ambició de superar-se, de lluitar per un objectiu. Igualment per això també estic d'acord amb la importància de la competició ben plantejada: la competició és un repte i s'ha de fer amb més rigor[...]. Aquestes tres dimensions hedonista, lúdica i agonística, han d'estar relacionades amb la pedagògica. El professor ha de decidir quina mida hi posa de cada una". (E3)

Segons aquesta opinió, evidentment les classes d'Educació Física han de ser divertides però aquest no ha de constituir l'únic objectiu del professorat, ja que s'han d'incloure altres objectius en la matèria.

3.6. Interpretació general dels resultats

En aquest apartat volem fer una sèrie de valoracions dels principals resultats referents a la tipologia i les característiques dels continguts actitudinals que han anat sorgit fonamentalment a través de les observacions realitzades, i que s'han complementat amb els altres instruments utilitzats en la investigació (qüestionari, anàlisi de documents...)

De manera resumida, presentem les interpretacions següents des d'un punt de vista de l'anàlisi quantitativa dels resultats:

- Considerem que el **gran nombre de situacions actitudinals** (412 registres) que s'han produït en les sessions d'Educació Física ratifiquen, en gran mesura, els resultats obtinguts en el qüestionari i les entrevistes en què es considerava l'Educació Física una assignatura especialment adequada per treballar els continguts actitudinals. S'hauria de fer algun estudi semblant en alguna altra assignatura per poder-ne comparar els resultats, però intuïm que les situacions actitudinals que es poden donar en altres matèries serien menys freqüents.
- Les **actituds en relació amb els altres** han estat les més freqüents en el registre de les observacions. D'alguna manera es torna a fer evident que en educació apareixen gran quantitat d'interaccions personals, fet que també s'havia constatat al qüestionari i en les entrevistes. Caldria matisar, però, que les actituds en relació amb els altres són les que es fan més visibles en l'observació, mentre que les **actituds de cara a un mateix** plantegen més la dificultat de poder ser objectivables amb l'observació. Això no indica, però, que no existeixin. És més, aquestes tenen una especial rellevància a l'àrea d'Educació Física, ja que constitueixen una part important dels continguts específics d'aquesta àrea.
- Les **actituds en relació amb les normes** han estat les menys freqüents en l'observació. Aquest resultat en certa manera contrasta amb la valoració que els mestres fan en el qüestionari, ja que aquest conjunt d'actituds són les que han estat puntuades com a més importants. De totes maneres, el fet de valorar-les d'una manera molt important no ha de significar que necessàriament s'hagin de donar amb més freqüència, però sí que d'entrada hi pot haver una relació.
- L'anàlisi quantitativa dels resultats obtinguts constitueix un referent, un indicador, però sens dubte resulta del tot insuficient, incomplet i fins i tot pot ser equívoc, si no es complementa amb l'anàlisi més qualitativa. Per

tant, serà en els apartats següents on interpretarem els resultats quantitativs, ja que presentats de manera aïllada no tenen cap sentit.

Un interpretació de caràcter més qualitativa dels resultats en generals, ens porta a fer les consideracions següents:

- Les actituds agrupades com “**actituds en relació amb un mateix**” tenen una gran importància en l'Educació Física, ja que moltes formen part dels continguts propis d'aquesta àrea. Ara bé, analitzar aspectes relacionats amb la “superació”, la “responsabilitat” “autocontrol”, etc., sol ser més difícil i complex que l'anàlisi d'actituds en relació amb els altres, ja que aquestes són actituds més visibles i concretes. És per aquest motiu que possiblement aquestes actituds, en els resultats de la investigació, apareguin amb menys freqüència que la resta, però no perquè aquestes siguin menys freqüents en la realitat.
- En totes les actituds observades **l'actuació del professorat** és fonamental: la seva participació, les explicacions —verbals i no verbals—, l'organització de les activitats, la manera de comunicar-se, el contacte que estableix amb els alumnes... són determinants per potenciar o no un determinat tipus d'actituds. Per això també hem dedicat un apartat específic a analitzar el comportament del /la mestre/a.
- Hi ha **espais i condicions ambientals** que afavoreixen el desenvolupament de determinades actituds, mentre que d'altres poden dificultar-les. Hem de destacar que sobretot el grup d'actituds en relació amb un mateix (autoconeixement, desinhibició, reflexió...) són difícils de treballar en determinats espais o ambients. També aquest aspecte serà tractat com un factor determinat de les actituds.
- Les actituds més col·lectives (Competició, agressivitat, acceptació...) i les relacionades amb les normes socials i cíviques (acceptació de les normes sobretot), generen l'aparició d'un gran nombre de **conflictes** en el grup-classe. La major part d'aquestes situacions conflictives són tractades mitjançant el diàleg i la reflexió en el context de la mateixa classe d'Educació Física. Si les situacions de conflicte es tracten amb el càstig, s'incrementa el descontrol de la classe i no s'afavoreix el tractament i la millora de actituds de l'alumnat.
- Un aspecte que creiem important a destacar és la gran interrelació que hi ha entre alguns continguts d'actituds i alguns continguts de procediments i conceptes. No es treballen determinades actituds higièniques si al mateix temps no es treballa el procediment i el concepte corresponent. O sigui, des del moment en què proposem que els nens es dutxin (procediment) estem fomentant l'adquisició d'una actitud que, a la llarga, es pot convertir en un hàbit. Si a més, el mestre informa sobre la importància de la dutxa (concepte) encara es reforçarà més aquesta actitud. També pot donar-se el

cas que a l'escola no hi hagi dutxes però que el mestre els expliqui que a casa s'haurien de dutxar i, en aquest cas, el procediment, el concepte i l'actitud no es produeixen al mateix temps.

Aquesta situació dona com a resultat que moltes actituds es presentaran totalment vinculades a determinats conceptes i a determinats procediments, fet que no significa que en determinats moments es puguin també treballar per separat.

3.7. Interpretacions més específiques

3.7.1. Actituds en relació amb un mateix

Respecte de les actituds higièniques:

- El treball dels hàbits higiènics ha de recollir molts altres aspectes que el que es refereix únicament al fet de dutxar-se. Creiem interessant remarcar que aquest aspecte es pot treballar també a partir d'altres propostes del professorat sobre el tema i incidir en altres aspectes com el canvi de samarreta o de mitjons, la neteja personal (rentar-se la cara i les mans), reflexions i informació sobre la importància de l'alimentació....
- Remarquem la necessitat d'una infraestructura mínima per poder treballar alguns aspectes higiènics. D'altra banda, malgrat es disposi d'infraestructura, això no és garantia que es treballin determinades actituds higièniques, ja que hi ha altres factors determinants.
- El treball respecte d'aquesta actitud s'ha d'introduir de manera progressiva i en funció de l'edat dels nens. En els resultats obtinguts es destaca la necessitat que el centre assumeixi aquest tipus de treball i col·labori de manera directa amb el mestre d'Educació Física ajudant els cursos de nens més petits. També s'insisteix en la necessitat de plantejar aquest tipus de treball de manera interdisciplinària, com a Tema Transversal tal com proposa la Reforma, de manera que no sigui una competència exclusiva del professorat d'Educació Física.
- La majoria de centres educatius no disposen d'una infraestructura mínima adequada que permeti treballar determinades actituds higièniques. D'altra banda, si bé compartim que el temps de classe es pot considerar un problema —com opinen alguns professionals— creiem que si realment a tots els centres s'apliquessin els horaris establerts per la LOGSE (2,5 h

setmanals), i es confeccionessin propostes d'horaris coherents, es podrien buscar solucions respecte d'aquest tema.

- La participació de les famílies és fonamental en l'adquisició d'aquest tipus d'actituds, i segons sigui el context social del centre, serà difícil d'intervenir-hi.

Respecte de la iniciativa:

- Interpretem que el fet de que aquesta actitud hagi estat poc valorada pels mestres —tant en el qüestionari com en les entrevistes— pot ser perquè el seu enunciat conté certa ambigüitat, i indefinició, i no tant perquè sigui un aspecte poc interessant de treballar, o poc treballat en les sessions d'Educació Física.
- Si bé l'alumne pot realitzar propostes d'activitats, pot suggerir idees, etc. és el/la mestre/a qui té la clau per potenciar o no determinades propostes o bé limitar-les. El mestre, a més, pot crear espais o situacions que afavoreixin aquest tipus de propostes. Des d'aquest punt de vista, la iniciativa és una actitud en què l'actuació del professorat serà determinant.
- Creiem que el professorat de vegades confon la iniciativa amb deixar fer...i això no ho entenem com a iniciativa, i a més pot suposar una certa pèrdua de l'autoritat del professor a la classe. Pensem que el/la mestre/a ha de deixar ben clar davant els alumnes quan aquests poden experimentar lliurement, quan han de realitzar determinades propostes, sense que això signifiqui anul·lar o limitar les iniciatives de l'alumnat. Trobar un equilibri just entre potenciar iniciatives i al mateix temps aconseguir els objectius plantejats en la sessió, es una qüestió difícil que requereix un cert tacte del professorat.
- Iniciativa, creativitat, imaginació... són aspectes que si bé conceptualment són diferents, a la pràctica estan molt relacionats entre ells.

Respecte de la superació:

- Tradicionalment s'ha associat l'Educació Física i esportiva amb el treball de millora de condició física i, en conseqüència el treball relacionat amb l'esforç, la constància, la superació...No ha estat fins als darrers anys que s'ha introduït més la vessant de caràcter lúdic a l'activitat física. És per aquests motius que creiem que l'esforç i superació són actituds molt ben valorades pel professorat d'Educació Física, i també per la societat en general.

- Considerem que –tal com apunta algun expert en el tema- hi ha el perill que l'Educació Física tal i com es planteja a les escoles, passi a desenvolupar únicament l'aspecte lúdic i obliidi el potencial de superació que hi ha implícit.
- A l'Educació Física tradicional sovint sorgien situacions en què l'alumnat tenia por davant d'una determinada proposta, es creaven situacions d'angoixa, i a vegades l'alumne quedava ridiculitzat davant la resta de companys. En les classes observades no s'han produït mai situacions d'aquest tipus. Això ens ha fet interpretar la superació, més com a repte, com a millora personal, com un estímul o motivació...
- Des d'un punt de vista metodològic a les classes observades gairebé no hem observat repeticions d'un mateix exercici. Aquest fet probablement incideix en la motivació de l'alumnat, però des del nostre punt de vista, en determinades habilitats, si no hi ha un nivell de pràctica i repetició dels exercicis es fa difícil la millora.
- La qualitat i la precisió de la informació que dona el professorat incideix en la millora de la superació, així com els elogis i correccions que es facin de les diferents propostes de treball. Si la informació és incorrecta, és difícil que es produeixi la superació.
- Alguns professionals remarquen que la superació és una actitud molt extrapolable a la vida quotidiana. Que no ho són, la resta d'actituds? Per què es remarca especialment aquesta i no les altres?

Respecte de l'autocontrol

- L'autocontrol és present en la majoria d'activitats físiques i esportives proposades a les classes d'Educació Física, ja que moltes d'aquestes porten implícit un treball d'autocontrol. Moltes vegades els nens no en són conscients, d'aquest treball. Un dels aspectes que considerem bàsics per a la seva millora, és que a partir d'una certa edat, el/la mestre faci prendre consciència de la possibilitat i la necessitat de control i regulació del propi cos en les diferents activitats proposades.
- Creiem interessant destacar que el treball sobre aquesta actitud requereix de la informació constant del mestre respecte de la necessitat d'una bona respiració, dosificació del ritme de treball, sensibilització del per què és important per al nostre organisme... Si no hi ha aquest tipus d'informació es pot convertir en simplement en una rutina. Una vegada més es constata l'estreta relació entre actitud, concepte i procediment.
- El fet que es proposin amb certa constància activitats d'autocontrol i es converteixin en una rutina, pot tenir una lectura positiva, en el sentit que

pot instaurar-se com un hàbit, i una lectura més negativa ja que pot provocar una certa desmotivació o desinterès per part de l'alumnat.

- Un correcte treball sobre aquesta actitud incideix directament en un millor coneixement i control del propi cos, de les seves possibilitats i limitacions.

Respecte de la desinhibició

- El treball de desinhibició està molt relacionat amb el contingut de l'expressió i la comunicació corporals. Aquest contingut és el menys treballat en Educació Física, segons les afirmacions del professors. També hem constatat que l'objectiu menys valorat —segons resultats del qüestionari—, és també el relacionant amb l'expressió i comunicació corporals. En l'observació hem constatat que tan sols un mestre sembla treballar-lo de manera continuada: la resta de mestres el treballen d'una manera més puntual.
- Interpretem que en general, els mestres valoren poc aquest tipus de treball i no l'introdueixen en les classes d'Educació Física per dos motius fonamentals:
 - La manca de formació del professorat en aquest àmbit. Per tant els mestres es senten insegurs a l'hora d'impartir-lo.
 - Inadequació de les instal·lacions per aconseguir un determinat clima de sessió, necessari perquè es pugui donar de manera satisfactòria.
- El treball d'aquesta actitud respon més a un treball puntual i concret que no pas a un treball continuat. A partir de les observacions realitzades i de la nostra opinió personal, les propostes puntuals i aïllades no afavoreix la millora de la desinhibició. Aquesta s'ha d'anar introduint als nens i nenes de manera lenta, progressiva i continuada.
- També hem constatat i volem ressaltar que l'actitud del professorat és fonamental en aquest tipus de treball. Si el mestre no se sent segur de la proposta que ha de transmetre i no fa que els nens i nenes s'ho prenguin seriosament, aquest tipus de propostes solen ser un fracàs.

Respecte de la responsabilitat

- Tot i que considerem que a les sessions observades es treballa i s'incideix en la responsabilitat dels alumnes, es fa difícil analitzar de quina manera es millora o es treballa aquesta actitud.

- La tipologia de les activitats plantejades a les sessions d'Educació Física i les característiques dels espais en què aquesta assignatura es desenvolupa fan augmentar el nivell de responsabilitat dels alumnes.
- La responsabilitat està totalment relacionada amb l'edat dels alumnes i això s'ha constatat en les observacions realitzades.
- En les classes d'Educació Física observades no es potencien els "càrrecs" que sovint es desenvolupen dins l'aula. Ens preguntem sobre la necessitat de plantejar si caldria establir uns càrrecs específics per a les classes d'Educació Física, o els mateixos càrrecs d'aula servirien per exercir-los en les classes d'Educació Física? Potser no són necessaris?

Respecte de la reflexió

- Ens ha sorprès agradablement poder constatar que en alguns centres, a les classes d'Educació Física hi hagués moments de reflexió, abans, durant i després de la sessió.
- Som conscients que, a part d'un espai adequat, cal crear un determinat clima per a la reflexió, i això depèn en gran mesura del professorat, de la seva actuació, de la manera d'organitzar les activitats... Si a més, que des del centre també es treballa aquesta actitud, evidentment serà més fàcil treballar la reflexió a l'àrea d'Educació Física.
- Hem trobat grans diferències en l'aplicació de la reflexió en funció de la tipologia dels centres. Els centres religiosos, en general potencien més el treball de reflexió que els centres de caràcter públic. En el cas dels centres observats, en un el mestre d'Educació Física participava directament en el treball de reflexió que es portava en el conjunt del centre, i en l'altre cas el mestre d'Educació Física no hi participava.
- Reflexió i diàleg van molt relacionats i, a part de la influència que pugui tenir el caràcter centre —laic, religiós—, la seva aplicació depèn molt del caràcter del professorat.
- Si bé considerem molt interessant que s'aprofiti l'aparició de conflictes per reflexionar, també considerem que és important potenciar la reflexió sense necessitat del conflicte.

3.7.2. Actituds en relació amb els altres

Respecte de la cooperació:

- En les sessions pràctiques d'Educació Física hi ha moltes possibilitats de fomentar el treball col·laboratiu entre l'alumnat. Aquestes situacions si bé són freqüents creiem que podrien ser més aprofitades pel professorat per treballar aquest valors en els nens/es.
- El fet que els nens/es i les nenes transformin sovint situacions col·laboratives en competitives, creiem que és degut a la influència, d'una societat molt competitiva, aspecte que sobretot es transmet a través dels mitjans de comunicació. Ara bé, també hem constatat que els nens i les nenes sovint col·laboren i s'ajuden de manera totalment espontània, sense necessitat que el mestre els ho indiqui.
- Treballar la cooperació implica fer propostes pràctiques concretes per millorar-la, i reflexionar i dialogar amb l'alumnat sobre aquest tema.
- Hi ha jocs i activitats que per les seves característiques són potencialment de caràcter cooperatiu, ara bé, dependrà de la manera en què que el professorat les proposi perquè l'activitat fomenti o no aquesta actitud en els nens.

Respecte de la competició

- Creiem que a l'escola s'han de plantejar situacions competitives, ja que en l'esport i la societat també n'hi ha. Estem d'acord amb l'opinió d'alguns experts que no ens podem girar "d'esquena a aquesta realitat" i els mestres l'han de saber afrontar. D'altra banda, considerem que seria un error plantejar l'Educació Física únicament amb finalitats competitives, ja que la competició pot representar un mitjà educatiu, però no ha de constituir una finalitat en si mateixa.
- La competició com a mitjà educatiu pot afavorir la motivació, la superació i la millora, pot estimular el diàleg i la reflexió, pot facilitar l'acceptació de rols dels alumnes, l'acceptació del guanyar i el perdre... En general, la competició inclou una sèrie d'aspectes positius que hem de tenir presents. A més, hem de ser conscients que també pot implicar el risc que únicament es desenvolupin aspectes més negatius: agressivitat, buscar el resultat per sobre d'altres aspectes, etc.
- Els mestres han de prendre consciència i prendre mesures per tal d'afrontar l'enorme influència dels mitjans de comunicació en relació amb la competició. S'han de plantejar propostes o situacions que ajudin a millorar

un esperit crític. Aquest tipus de reflexió crítica es pot realitzar en les sessions d'Educació Física, però també des d'altres matèries educatives, a partir d'un treball globalitzador.

- L'esport extraescolar i els pares tenen un paper fonamental per a l'educació i sensibilització en el treball de millora sobre aquesta actitud. Per tant s'han de plantejar propostes coherents i coordinades des del centre educatiu. Els objectius de l'Educació Física i els de l'esport extraescolars s'han de complementar.

Respecte de l'agressivitat:

- El gran nombre de situacions agressives que es donen a les sessions d'Educació Física pot semblar, d'entrada, força alarmant. Ara bé, hem de considerar que la gran majoria de situacions agressives s'han localitzat en un centre determinat —centre 3—, amb unes característiques socioculturals baixes. Per tant, interpretem que l'agressivitat que hi ha a les classes reflecteix, en certa mesura, una problemàtica social present a l'entorn immediat del centre —família i barri.
- Creiem també que el fet que hi hagi més agressivitat dels nens que de les nenes és conseqüència de la influència d'un context social més ampli, i que es transmet a les classes d'Educació Física com també probablement es deu transmetre al pati.
- Realitzades les anteriors consideracions, significa que l'escola o els professors d'Educació Física no poden fer res per minvar aquesta agressivitat? És molt més forta la influència de factors externs a l'escola que la dinàmica que es pugui generar en un centre educatiu? De quina manera el professorat pot influir dins d'un context realment difícil? Realment se'n plantegen molts dubtes respecte d'aquest tema, però creiem que l'actuació del professorat és fonamental. Si el professor no intervé davant les situacions agressives, creiem que l'agressivitat es va multiplicant. En canvi, si quan sorgeixen situacions d'agressivitat els mestres reflexionen i parlen amb els seus alumnes, la situació pot millorar substancialment.
- Ens qüestionem si l'alt nivell d'agressivitat que presenta el centre 3 durant les classes d'Educació Física, es dona també en altres matèries?
- Els mestres dels centres 2 i 3 que reflexionen i dialoguen amb els alumnes sobre el tema quan es presenta una situació conflictiva, resoldrien també amb diàleg i reflexió en cas de trobar-se en un context sociocultural semblant als del centre 3?

Respecte del diàleg:

- Malgrat s'identifiqui educació física en moviment, hem constatat que en determinats centres s'acostuma a aturar sovint la classe i es potencien situacions de diàleg. Aquest fet el considerem important de destacar, ja que si volem transmetre als alumnes de primària un moviment significatiu, un moviment intel·ligent, lluny d'automatismes, cal potenciar el diàleg i la reflexió.
- Fomentar el diàleg i la discussió no ha de significar perdre temps de classe, sinó que forma part dels continguts que es vol transmetre a la mateixa classe. El diàleg és un aspecte més que cal desenvolupar a les classes d'Educació Física. Això no ha de representar que a cada moment s'interrompi la sessió per poder introduir un debat, però sí que de tant en tant es interessant treballar-lo.
- Considerem interessant i necessari introduir el diàleg quan es produeixen situacions conflictives, però s'hauria de fomentar també el diàleg a partir de situacions no conflictives, com una manera de fer habitual per fer valoracions, canvi d'impressions, sentiments, etc.
- Finalment, el diàleg seria més aviat una estratègia per treballar determinades actituds, o constitueix una actitud per ell mateix?

Respecte de l'acceptació

- A les classes d'Educació Física es posen de manifest moltes situacions que requereixen un treball d'acceptació i/o tolerància. Creiem que quan es produeixen situacions de rebuig i d'intolerància vers determinats nens, és important que hi intervingui el professorat. Ara bé, considerem que no sempre es fàcil resoldre satisfactòriament situacions conflictives d'aquesta tipologia.
- Els principals conflictes que generen el fet de treballar l'acceptació són: la formació de parelles i /o grups, acceptació de nivells, l'acceptació del sexe, i l'acceptació dels resultats de la competició.
- Aquesta actitud, com tota la resta d'actituds, s'ha de potenciar des de l'aula, i a nivell del conjunt del professorat. Ara bé, situacions de rebuig molt concretes es fan més evidents a les classes d'Educació Física que en altres i per això pot resultar més difícil resoldre-les.
- El diàleg i la reflexió són fonamentals per millorar l'acceptació, el respecte i la tolerància vers els altres. També l'actuació del professorat serà

determinant per resoldre situacions conflictives en relació amb aquesta actitud.

Respecte de la participació:

- La participació és una actitud que dependrà de les característiques de les activitats proposades a les classes d'Educació Física. Si el professorat proposa jocs d'eliminació, o activitats de molta dificultat, possiblement no hi hagi participació d'alguns nens/es.
- Hi ha determinades activitats —com hem pogut veure— que són rebutjades en funció del sexe de l'alumne. Davant d'aquestes situacions, què cal fer? Cal obligar tots els alumnes a fer el mateix? Cal permetre que part dels alumnes no facin determinats exercicis perquè no els agrada fer-ho? Quina és la millor manera de solucionar situacions d'aquest tipus?
- L'actuació del professorat és fonamental.

Respecte del contacte corporal:

- Podem considerar el contacte corporal una actitud que s'ha d'afavorir des de les sessions d'Educació Física? Comporta aspectes positius des d'un punt de vista educatiu? S'ha de treballar a totes les edats? Facilita altres actituds com poden ser la desinhibició, la relació amb els altres, l'acceptació, etc.
- En cap document oficial no es fa esment la necessitat de tenir present el contacte físic que es dona a les sessions d'Educació Física. Des del nostre punt de vista considerem que a les classes d'Educació Física, a diferència d'altres classes, hi ha moltes situacions de contacte corporal entre l'alumnat i entre l'alumnat i el professorat. Aquest contacte pot ser fortuït, però també intencionat i previst pel professorat. Creiem que el fet de poder tenir un contacte corporal és important i per això ho hem incorporat com un aspecte més que ens ha cridat l'atenció.

3.7.3. Actituds en relació amb les normes

Amb relació a les normes d'ús del material

- El fet que el professorat valori tan alt les actituds dels nens en relació amb el material ho considerem força coherent, ja que en una escola difícilment es podrà treballar bàsquet si no hi ha pilotes de bàsquet. A més, com que és un material fungible i es deteriora si no es tracta adequadament, és evident

que els mestres en general mostrin una gran preocupació pel tema, i que a més, transmetin aquesta actitud a l'alumnat del centre.

- D'altra banda, aquest interès i preocupació pel material ve donat ja que durant molts anys els centres han tingut una gran precarietat en aquest tema, i com a conseqüència, es valora moltíssim el fet de respectar-lo i mantenir-lo en bon estat.
- Un 17'5% del professorat considera que el material de què es disposa és molt adequat, això suposa un gran canvi respecte de la situació viscuda fins no fa gaires anys. Tot i així, el percentatge de centres que no disposen pràcticament de material continua sent molt elevat sota el nostre punt de vista (28% que considera que el material que té és poc adequat o gens)

En relació amb les normes d'ús de les instal·lacions

- En general no hi ha una normativa específica en relació amb l'ús de les instal·lacions esportives, possiblement perquè s'interpreti que és una instal·lació més de l'escola i no requereixi la necessitat de normes concretes. Ara bé, a molts centres es fan activitats extraescolars sovint dirigides per personal aliè a l'escola, i no estaria malament que es tinguessin presents un mínim de normes.
- Creiem que l'estat general d'abandó de la majoria d'instal·lacions esportives cobertes, no afavoreix gens la cura i respecte que cal tenir-hi.
- El professorat considera molt important el respecte i la cura de les instal·lacions —segons els resultats del qüestionari— però probablement es veu més des d'una perspectiva de centre que des de la pròpia matèria.

En relació amb les mesures de seguretat:

- El tipus d'activitats i propostes desenvolupades a les sessions d'Educació Física poden comportar situacions de risc molt més evidents que a la impartició d'altres matèries educatives. Els risc pot venir determinat per les pròpies activitats, també per la utilització de materials i el treball en espais amplis, en què per les pròpies característiques poden implicar un cert perill. El treball de d'adopció de mesures de seguretat per part dels mestres i la transmissió de normes d'ús prudencial de les instal·lacions i materials és un aspecte important en aquesta assignatura i no sempre s'ha constatat.
- Malgrat les mesures de seguretat siguin les màximes, a les classes d'Educació Física igual que en situacions d'esbarjo, sovint la prevenció total de riscos és impossible de portar-la a terme. Un aspecte determinant, és la mateixa instal·lació. El fet d'haver-hi espatlles, cordes per enfilarse...

requereix una normativa molt estricta respecte del seu ús —aspecte que no hem observat a les sessions— o realment és un tema de difícil control.

En relació amb les normes de joc:

- El professorat en general considera molt important el treball de les actituds de respecte per les normes de joc, ja que el joc com a recurs didàctic i com a contingut és molt present a totes les sessions d'Educació Física. Són molt freqüents les actituds de respecte a les normes sobretot quan es proposen jocs o situacions d'iniciació a l'esport. En canvi, hi ha altres continguts com els d'expressió en què no es desenvolupen aquestes actituds.
- Les normes de joc no són una imposició del professorat sinó que sovint són discutides i valorades pels alumnes. El nivell d'intervenció en l'elaboració i modificació de les normes varia en funció de l'edat dels nens i també del plantejament que el professorat faci del tema.
- Es molt freqüent que molts nens no respectin les normes de joc, és a dir , que "facin trampes" A vegades això implica l'aparició de situacions conflictives o la necessitat de parlar-ne. Creiem que no es pot generalitzar respecte al tipus d'intervenció del professorat quan es transgredeixen les normes, però si el professorat proposa diàleg i reflexió sobre les normes, habitualment els nens són capaços de modificar la seva conducta.
- Considerem que sovint els nens fan trampes i no saben acceptar la derrota ja que l'únic objectiu és guanyar. Els mitjans de comunicació evidentment influeixen en l'actitud dels alumnes ja que el que ressalten és el fet de guanyar per sobre d'altres aspectes.
- L'edat de l'alumnat és una variable que sovint modifica el tipus d'intervenció del professorat.

3.7.4. Actituds en relació amb la matèria

- En els resultats obtinguts es desprèn que en general existeix una actitud **molt positiva** dels nens i nenes vers l'Educació Física. Aquesta constatació coincideix amb la percepció que nosaltres tenim, ja que, en general, és una assignatura en què els nens mostren un gran interès i entusiasme.
- Pel que fa a l'escala d'actituds aplicada, els ítems 5 (informes), 12 (trobar millor treball) i 21 (temps practicant) són els que tenen una puntuació més baixa. Possibles motius pels quals han estat poc valorats poder ser la imprecisió del seu enunciat o la dificultat de comprensió.

- Els nens, en general, puntuen lleugerament més alt que les nenes el conjunt d'ítems expressats en sentit positiu, sense que sigui una diferència significativa i, per tant, es confirma una certa tendència a una actitud més positiva vers l'activitat física dels nens que les nenes. Aquest fet pot ser degut a una qüestió natural pròpia del gènere, però des del nostre punt de vista creiem que es pot tractar més d'una qüestió de les influències sociocultural (família, mitjans de comunicació i societat en general).
- Volem destacar el fet que han aparegut diferències significatives en els ítems 13 i 21 de caràcter comportamental, en el sentit que els nens tenen una **disposició** vers a l'activitat física molt més alta que les nenes i també afirmen que passen molt **més temps practicant** que les nenes. Aquestes dades ens indiquen que en edats inferiors als 12 anys ja hi ha diferències significatives entre nens i nenes. Per tant, s'hauria de preveure que en aquestes edats ja es configuren actituds de tipus comportamental que possiblement ja influeixin en els seus hàbits de vida adulta.
- Si bé han aparegut variables significatives en funció dels diferents **cicles** educatius, la tendència ha estat a puntuar més alt l'opció positiva a mesura que augmentava l'edat de l'alumnat, tret d'algunes excepcions. Pel que fa a l'àmbit comportamental, s'observa una diferència significativa important i decreixent amb l'edat, de manera que és en els cicles inicials on es manifesta més disposició cap a la pràctica física i s'afirma passar més temps practicant. A mesura que augmenta l'edat dels nens disminueix l'actitud positiva vers aquests ítems.
- No apareixen diferències significatives en l'actitud de l'alumnat en relació amb els diferents centres. Aquest fet ens permet constatar que si bé hem exposat que la conformació d'actituds al centre educatiu en el seu conjunt (mestre, instal·lacions...) pot tenir una gran importància, hi ha altres factors externs que influeixen de manera molt més significativa (família, entorn social, esports extraescolars, mitjans de comunicació...).
- En general, l'Educació Física és una assignatura atractiva per als nens i nenes per raó de les característiques de les activitats, i del seu caràcter lúdic. Per tant, en general no són necessaris mecanismes de motivació extrínsecs a la matèria, tot i que s'ha observat que si n'hi havia, la motivació encara s'incrementava.

4. Factors determinants

4.1. El professorat. Aspectes personals i professionals

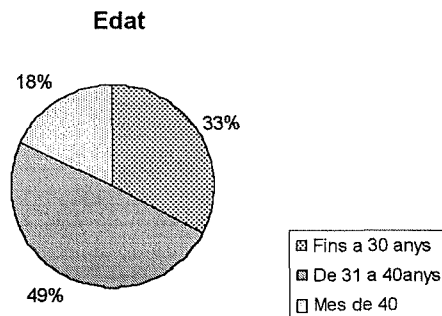
Un dels propòsits de la investigació era identificar aquells factors personals (edat, sexe), i professionals que incidien en el treball de les actituds dels alumnes.

A través del qüestionari s'han pogut veure algunes relacions significatives entre aquestes variables. També les entrevistes realitzades, i l'observació ens han permès contrastar la influència de les variables personals i professionals amb el treball dels continguts actitudinals.

Als apartats següents s'analitza la influència dels factors personals i professionals dels mestres especialistes d'Educació Física en el treball de les actituds de l'alumnat.

4.1.1. Edat

Segons les dades obtingudes en el qüestionari, el professorat que imparteix docència en Educació Física té una mitjana d'edat de 34,6 anys. El 33% té menys de 30 anys, 49% té entre 31-40 anys i un 18% té més de 40 anys.

GRÀFIC NÚM. 21

EDAT DEL PROFESSORAT

Influeix l'edat en el treball de les actituds, els valors i les normes?

"...d'aquí 40 anys la situació canviarà, però actualment sí que l'edat és un factor determinant... Perquè l'actitud i la predisposició educativa a través del moviment es vivència molt a través de les creences més profundes de les persones. Això, si un professor que s'ha reciclat als 45 anys, si no ho ha vivenciat des d'una educació inicial, difícilment ho podrà assolir. No tant per la incapacitat personal sinó per la projecció i les expectatives socials de les persones que reben aquest servei" (E2:1)

"A més dels estudis sobre els cicles de vida dels professors, en els quals canvia la seva actitud cap a l'ensenyament..." (E13:1)

En la mesura que l'edat pot suposar més anys d'experiència —encara que no necessàriament ha de ser així—, pot influir en el tractament de les actituds:

"No crec que l'edat sigui un element diferenciador, bé, va molt lligat a l'experiència i aquesta sí que influeix —com ja s'ha dit— però no pel tema concret de l'edat únicament, no crec que tingui relació amb aquests continguts".(E9:1)

*“L’edat sí que hi influeix, ja que a mesura que tens més **experiència** vas canviant uns valors per uns altres”.*(E5:1)

“Més que l’edat són els anys d’ experiència docent el que et poden donar una visió diferent dels continguts actitudinals, ja que amb l’experiència et van canviant alguns criteris, i et donen una visió diferent de l’assignatura”.(E6:1)

*“Bé, més que l’edat el que canvia és sobretot **l’experiència**. El fet de portar determinats anys treballant amb nanos et dóna tranquil·litat i seguretat”.*(E8:1)

L’edat pot influir en l’actitud del professorat. Si considerem que el professor d’Educació Física és una persona molt activa, participativa, etc., i que l’actuació del professorat té una influència directa en els alumnes podem veure que l’edat no ha de ser necessàriament determinant, però pot tenir una certa influència:

“Podriem diferenciar entre dues coses: l’actitud del professor més animosa, més entusiasta... i una altra cosa que és el seu interès per les actituds dels alumnes. I es molt probable que els professors novells en un començament estiguin més motivats fins i tot per els procediments, excepte que hagin tingut una formació privilegiada que els hagi sensibilitzat respecte al tema”.(E11:3)

Una mestra ens exposa que per impartir Educació Física cal energia i implicació del professorat i amb els anys suposa que la disposició del professorat canviarà:

“Bé, jo crec que hi influeix molt marcadament, ja que l’Educació Física té d’una dinàmica considerable. A mí m’agrada molt l’Educació Física, m’ho passo molt bé fent Educació Física però l’Educació Física en l’espai pati és molt dur —contràriament al què pot pensar molta gent—, l’Educació Física és cansada! O sigui, m’agrada molt però jo no sé si estaré molts anys fent Educació Física. (...) Per tant, m’imagino que la corda amb els anys es deu anar acabant i a mesura que et vas fent gran, es va acabant...”.(E8:1)

Si contrastem les opinions exposades amb els resultats del qüestionari podem constatar que **l’edat** ha estat una variable especialment significativa en relació amb alguns aspectes corresponents als apartats següents:

III. Opinió i valoració dels continguts actitudinals:

IV. Tractament dels continguts actitudinals:

Hem fet una anàlisi de la variància (ONEWAY de SPSS) amb contrastos de Scheffé per a les comparacions múltiples amb la finalitat de saber si hi havia diferències significatives. Els resultats són els que exposem a continuació.

Variable edat segons els resultats del qüestionari

A la taula núm. 60 es presenten els resultats d'aplicar l'anàlisi de variància amb contrastos juntament amb les mitjanes de cadascun dels nivells d'edat i els ítems totals d'actituds.

Anàlisi de la variància (Oneway) dels ítems totals sobre actituds en funció dels nivells d'edat.

<i>ÍTEMS TOTALS</i>	a) Fins a 30 anys	b) De 31 a 40 anys	c) Més de 40 anys	NIVELL DE SIGNIFICACIO Contrastos
ÍTEM17B Importància de les Actituds	2.52	2.64	2.46	N.S.
ÍTEM19A En relació amb un mateix	8.17	8.83	7.99	p < .01 b > a,c
ÍTEM19B En relació amb els altres	8.06	8.75	7.92	p < .01 b > a,c
ÍTEM19C Normes socials i cíviques	9.33	9.51	8.80	p < .05 b > c
ÍTEM19D Treball i coneixement	6.94	7.61	7.46	N.S.
ÍTEM 20 Objectius generals	8.51	8.75	8.41	N.S.

TAULA NÚM. 60

ANÀLISI DE VARIANÇA DELS ÍTEMS TOTALS EN FUNCIO DE L'EDAT DEL PROFESSORAT

Els resultats de l'anàlisi de la variància permeten observar diferències en funció dels diferents nivells d'edat en els ítems d'actituds en relació amb un mateix (ÍTEM19A), en relació amb els altres (ÍTEM19B) i en relació amb les normes socials i cíviques (ÍTEM19C). De la prova de contrastos (contrastos de Scheffé) es desprèn que en els dos primers casos les diferències indiquen que el nivell mitjà d'edat (de 31 a 40) atorga majors puntuacions que els altres dos grups. En relació a normes socials i cíviques, les diferències només es troben entre el nivell mitjà i els més grans (més de 40 anys) sent superiors les puntuacions dels del nivell mitjà. Encara que en els altres ítems (17B i 19D) no hi ha diferències estadísticament significatives la tendència també és puntuar més el grup de nivell mitjà d'edat.

A la taula núm. 61 presentem els resultats d'aplicar les proves abans esmentades que ens permeten veure les relacions entre els nivells d'edat del professorat de la mostra i els ítems que han estat significatius a la prova d'anàlisi de variància.

Anàlisi de la variància (Oneway) dels ítems significatius sobre actituds en funció dels nivells d'edat.

ÍTEM	a) Fins a 30 anys	b) De 31 a 40 anys	c) Mes de 45 anys	NIVELL DE SIGNIFICACIÓ Contrastos
ÍTEM 17B3 Organització i constància	2,13	2,55	2,40	p<.01 b>a
ÍTEM 19 A2 Reflexionar propis comportaments	8,05	9,03	8,14	p<.01 b>a,c
ÍTEM 19 A3 Responsabilitat entorn	7,53	8,53	8,00	p<.01 b>a
ÍTEM 19 A6 Modificació de la pròpia actuació	7,78	8,76	7,67	p<.01 b>a,c
ÍTEM 19 A7 Interès en activitats escolars	8,30	9,12	9,32	p<.05 c>a
ÍTEM 19 A8 Valorar propi progrés	8,45	9,02	8,08	p<.01 b>c
ÍTEM 19 A9 Prendre iniciativa	8,97	9,41	7,91	p<.001 a,b>c
ÍTEM 19 A11 Interès i receptivitat	7,54	8,66	7,36	p<.05 b>a,c
ÍTEM 19 A12 Imaginació i creativitat	8,30	8,78	7,73	p<.05 b>c
ÍTEM 19 B2 Dialogar sobre fets quotidians	5,73	7,15	6,41	p<.01 b>a
ÍTEM 19 B3 Col·laboració vs competició	9,00	9,34	8,27	p<.05 b>c
ÍTEM 19 B5 Tolerar la diversitat opinions	8,18	9,10	8,00	p<.01 b>a,c
ÍTEM 19 B7 Acceptar la diversitat física..	9,43	9,64	8,91	p<.01 b>c
ÍTEM 19 C3 Acceptar normes classe	9,18	9,49	8,59	p<.01 b>c
ÍTEM 19 C4 Respectar normes joc	9,51	9,64	8,73	p<.001 a,b>c
ÍTEM 19C5 Respecte material i instal·lacions	9,51	9,64	8,86	p<.001 a,b>c
ÍTEM 25 G Col·laborar endreça material	2,73	2,78	2,45	p<.05 b>c
ÍTEM 25 O Mateixes activitats nens-es	2,98	2,90	2,73	p<.05 a,b>c
ÍTEM 25 V Anar en xandall i sabatilles	2,95	2,97	2,73	p<.05 b>c
ÍTEM 25 W Participar en jocs	1,63	2,00	2,14	p<.01 b,c>a

TAULA NÚM. 61

ANÀLISI DE LA VARIANÇA DELS ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DEL'EDAT

A partir de la informació presentada a la taula anterior, podem deduir els resultats següents:

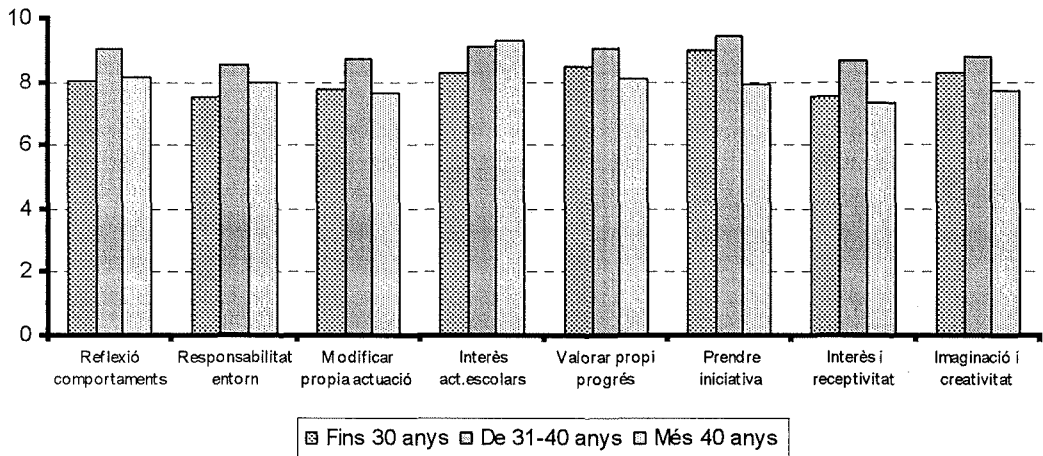
- No s'observen diferències significatives entre els diferents grups d'edat que hem establert i els ÍTEMS 14 (comparació de l'assignatura), ÍTEM 16

(adequació de l'assignatura), ÍTEM 20 (objectius), ÍTEM 23 (estratègies) , ÍTEM 24 (preparació de la sessió) i ÍTEM27 (problemes).

- S'observa alguna diferència significativa a l' ÍTEM 17 (actituds de l'àrea). A l'ÍTEM 19 (continguts actitudinals generals) i ÍTEM 25 (freqüència de situacions) apareixen grans diferències.

En aquests darrer grup analitzarem de manera més detallada les diferències existents a partir dels gràfics 22 i 23.

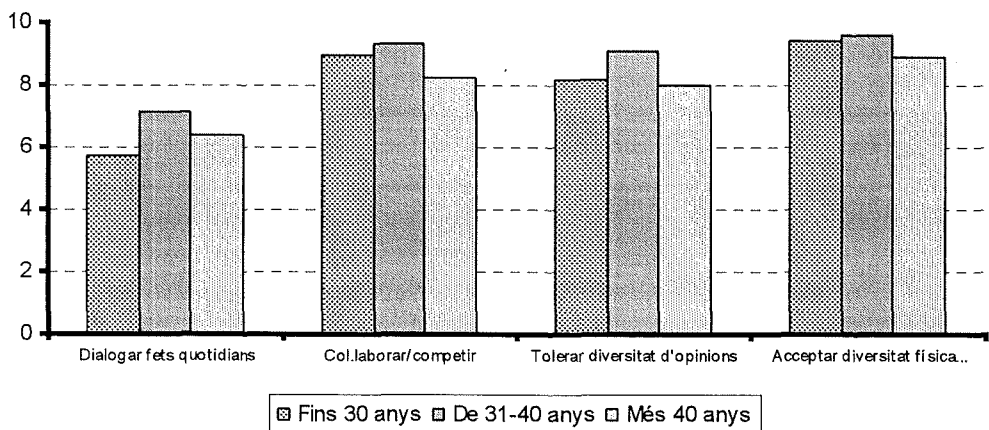
Actituds en relació un mateix

GRÀFIC NÚM. 22

ACTITUDS EN RELACIO A UN MATEIX. ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DE L'EDAT

Actituds en relació als altres

GRÀFIC NÚM 23

ACTITUDS EN RELACIÓ AMB ELS ALTRES. ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DE L'EDAT

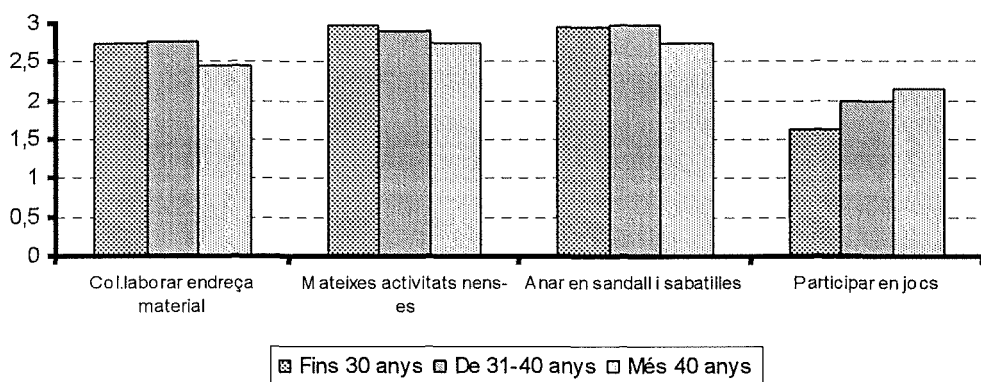
Si ens referim a les actituds relacionades amb l'ÍTEM 19 A (actituds en relació amb un mateix), a la prova d'anàlisi de la variància s'observen diferències en funció dels diferents nivells d'edat en els ítems **d'actituds en relació amb un mateix**. Aplicant la prova de contrastos (contrastos de Scheffé) en general el professorat amb una edat compresa entre 31 i 40 anys és el que valora més alt aquest tipus d'actituds exceptuant-ne l'ÍTEM 17 A7 (Interès per les activitats escolars) que és més valorat pel grup de professorat amb edats superiors a 40 anys. En general, aquest darrer grup d'edat (més de 40 anys) és el que menys puntua els ítems que hem presentat com a significatius, excepte de l'ÍTEM 19 A3 (responsabilitat amb l'entorn) que és l'ítem menys valorat pel grup d'edat més jove.

Respecte de l'ÍTEM 19 B (actituds en relació amb els altres) i aplicant també la prova de variances, s'observen diferències significatives en funció dels diferents nivells d'edat en els ítems **actituds en relació amb els altres**; concretament a l'ÍTEM B2 (dialogar sobre fets quotidians), ÍTEM B3 (valorar l'esperit de col·laboració per davant l'esperit de competició), ÍTEM B5 (tolerància a la diversitat d'opinions) i ÍTEM B7 (acceptació de la diversitat física, d'opinió i acció). A la prova de contrastos, el grup que més puntua aquest grup d'actituds és el d'edat compresa entre 30 i 40 anys. La tendència general és que el grup de més edat puntua menys aquest grup d'actituds a excepció de l'actitud relacionada amb "dialogar sobre els fets quotidians" que són el grup més jove que menys puntua aquest ítem.

S'han aplicat les mateixes proves en l'ítem corresponent a **actituds en relació amb les normes socials i cíviques** i continua sent el grup d'edats intermèdies el que més puntua el ÍTEM 19 C3 (acceptació normes de classe), ÍTEM 19 C4 (respecte a les normes de joc) i l'ÍTEM 19 C5 (respecte del material i les instal·lacions), mentre que els de més edat són els que més baix puntuen els ítems anteriors.

Finalment, si relacionem la variable nivells d'edat amb l'ÍTEM 25 (freqüència de situacions), observem que s'estableixen diferències significatives amb els ítems següents: ÍTEM 25G (col·laborar amb l'endrega del material), ÍTEM 25O (proposar les mateixes activitats tant als nens com a les nenes), ÍTEM 25V (anar amb xandall i calçat esportiu), ÍTEM 25W (participació en els jocs i activitats).

Freqüència de situacions

GRÀFIC NÚM. 24

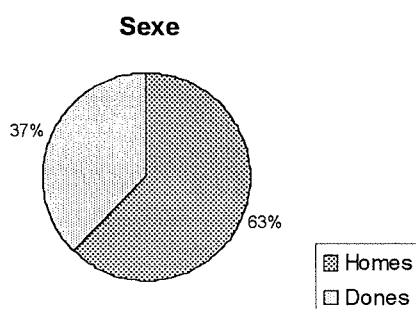
FREQÜÈNCIA DE SITUACIONS. ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DE L'EDAT

Segons la prova de contrastos i segons podem observar al gràfic núm. 24, el professorat de més edat és el que menys va a classe en xandall — comparativament amb els altres dos nivells d'edat— i el que menys puntua el fet que els nens col·laborin amb l'endreça de material (ÍTEM 25G), i el que menys manifesta proposar les mateixes activitats als nens com a les nenes (ÍTEM 250).

D'altra banda, el grup de més de 40 és el que més manifesta participar en els jocs i activitats proposades. El grup de 31-40 anys és el que atorga una puntuació intermèdia i el que menys puntua aquest ítem és el grup d'edat més jove.

4.1.2. Gènere

El professorat de la mostra obtinguda en el qüestionari és majoritàriament del *gènere* masculí (63%)

GRÀFIC NÚM. 25
GÈNERE DEL PROFESSORAT

Pel que fa a si la variable gènere del professorat té algun tipus de relació amb el treball dels continguts actitudinals, alguns experts en actituds ens afirmen que a través de diferents estudis s'ha comprovat que hi ha una relació entre el sexe del professorat i el treball de les actituds

“En els nostres dies, possiblement en el temps canviï, ja que existeix un component cultural que està comprovat estadísticament que existeix una ètica professional del “cuidado”, molt més desenvolupada, o significativament més desenvolupada en les professores que en els professors. “Ètica del cuidado”, és un nom que es va inventar... que vol dir que les professores estan més pendents del desenvolupament global, afectiu, social, moral, actitudinal... dels alumnes que dels professors. Els professors estan més centrats en la matèria.” (E11.3)

“S’ha destacat que hi ha una ètica pròpia de la dona (preocupació i cura dels altres) que afavoreix la preocupació per la promoció d’actituds dels alumnes i les alumnes”.(E13:1)

“En general, crec que les dones tenen més sensibilitat davant qualsevol situació o fet. Així doncs, també tenen més sensibilitat de cara a aquests tipus de continguts.(E3:1)

Alguns destaquen que com a que la professió de mestre —en general— està majoritàriament ocupada per dones, la presència d’un home pot donar una visió diferent del treball:

“És a dir, tenim tant pocs homes a l'escola —només n'hi ha dos— i quan els nens tenen la possibilitat de tenir un home, ho agraeixen molt... com que en tenim tan pocs...”(E8:1)

L'opinió d'altres és que potser hi ha tòpics sobre aquest tema:

“Podrien haver-hi tòpics però jo en tot cas no me'ls crec, ja que conec homes que treballen molt bé els aspectes actitudinals, i tant conec homes com dones que els treballen bé o que els treballen malament. Per tant, en general no crec que condicionin els CA.”(E9:1)

Variable gènere, segons els resultats del qüestionari

Presentem en primer lloc els resultats corresponents a les noves variables obtingudes a partir de l'agrupació d'ítems sobre una mateixa temàtica. Les puntuacions s'han obtingut fent la mitjana aritmètica dels ítems de cada una de les temàtiques. En la taula 21 es presenten els resultats de la prova T-test de Student (T-TEST/GROUPS de SPSS), així com les mitjanes d'aquests nous ítems en funció del sexe.

Comparació de mitjanes (T-test) dels ítems totals sobre actituds en funció del gènere

ÍTEM	HOMES	DONES	NIVELL DE SIGNIFICACIÓ
ÍTEM17B Importància Actituds	2.50	2.67	p < .01
ÍTEM19A En relació a un mateix	8.27	8.77	p < .05
ÍTEM19B En relació als altres	8.13	8.78	p < .01
ÍTEM19C Normes socials i cíviques	9.22	9.47	N.S.
ÍTEM19D Treball i coneixement	7.15	7.70	N.S.
ÍTEM20 Objectius generals	8.54	8.74	N.S.

TAULA NÚM. 62

COMPARACIÓ DE MITJANES DELS ÍTEMS TOTALS EN FUNCIÓ DEL GÈNERE

Dels resultats presentats a la taula anterior es desprèn que les dones atorguen una major importància general que els homes a les actituds en l'àrea d'Educació Física (ÍTEM17B), com també a les actituds globals en relació amb el propi cos (ÍTEM19A) i a les actituds en relació amb els altres (ÍTEM19B). En canvi, no s'observen diferències estadísticament significatives entre homes i dones en la importància que atorguen a les actituds sobre normes socials i cíviques (ÍTEM19C), a les normes sobre treball i coneixement (ÍTEM19D), ni en

les valoracions sobre objectius generals, encara que en tots els casos es pot detectar una tendència que les dones puntuïn més alt que els homes.

A continuació adjuntem els resultats de la variable **gènere** relacionada amb cada un dels ítems que hem assenyalat com a més significatiu per a l'estudi proposat (ítems 14, 16, 17b, 19, 20, 23, 24, 25 i 27).

Comparació de mitjanes (T-test) dels ítems seleccionats sobre les actituds en funció del gènere

ÍTEMS	HOMES	DONES	NIVELL DE SIGNIFICACIÓ
ÍTEM 16C Interaccions verbals	2,28	2,57	P<.05
ÍTEM 19A6 Modificació pròpia actuació	7,99	8,64	p<.05
ÍTEM 19A8 Valorar progrés	8,46	9	p<.05
ÍTEM 19A9 Prendre iniciativa	8,72	9,43	p<.01
ÍTEM 19A11 Interès i receptivitat	7,67	8,72	p<.01
ÍTEM 19A12 Imaginació i creativitat	8,20	8,80	p<.05
ÍTEM 19B1 Hàbit discussió i debat	8,26	9,26	p<.01
ÍTEM 19B2 Dialogar fets quotidians	6,18	7,20	p<.05
ÍTEM 19B3 Col·laboració v. competició	8,74	9,56	p<.01
ÍTEM 19B5 Tolerar diversitat opinions	8,36	9,02	p<.05
ÍTEM 19B7 Acceptar diversitat física...	9,29	9,67	p<.05
ÍTEM 20E Comunicació i expressió	7,67	8,28	p<.05
ÍTEM 23E Comentaris vídeos i texts	,73	1,04	p<.05
ÍTEM 23H Utilitzar recull sessió	1,01	1,50	p<.01
ÍTEM 24D Estructura lògica	2,39	2,76	p<.01
ÍTEM 24E Aspectes actitudinals	2,48	2,83	p<.01
ÍTEM 25G Col·laborar material	2,60	2,89	p<.01
ÍTEM 25H Ambientació gimnàs	,83	1,29	p<.01
ÍTEM 25I Respecte material i instal.	2,60	2,87	p<.01
ÍTEM 25K Elaboració normes	,67	1,22	p<.01
ÍTEM 25L Modificació normes	1,53	1,96	p<.01
ÍTEM 25P Competició com motivació	1,51	1,09	p<.01
ÍTEM 25Q Jocs i act. competitives	1,69	1,26	p<.01
ÍTEM 25R	2	2,48	p<.01

Col·laboració v. competició			
ÍTEM 25S Reflexió guanyar i perdre	2,63	2,89	p<.01
ÍTEM 25U Importància passar-ho bé	2,66	2,89	p<.05
ÍTEM 25X Explico el què farem	2,61	2,89	p<.05
ÍTEM 27K Influència - família	1,92	2,29	p<.05

TAULA NÚM. 63

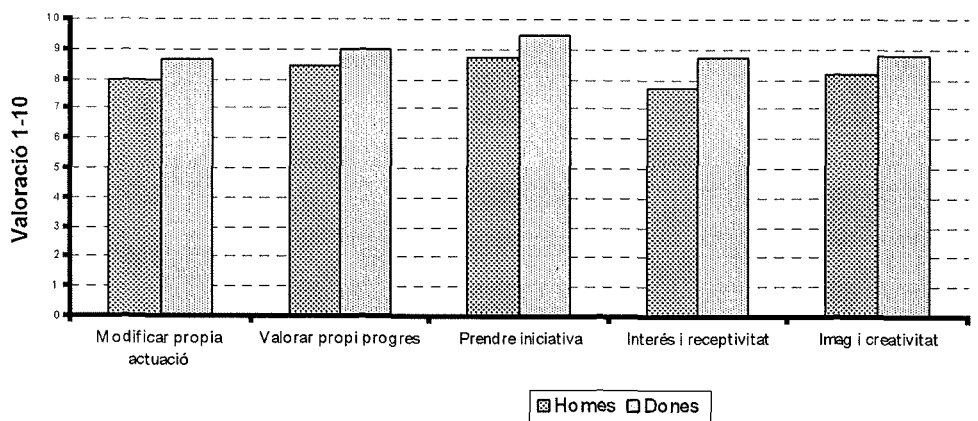
COMPARACIÓ DE MITJANES DELS ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DEL GÈNERE

Dels anteriors resultats (taula 63), podem extreure les següents consideracions:

- No hi ha diferències significatives entre homes i dones en la valoració de l'ítem 14 (comparació assignatura), Ítem 17b (actituds àrea).
- Hi ha lleugeres diferències en la valoració dels Ítems 16 (adequació EF), 20 (objectius), 23 (estratègies) i 24 (preparació sessió) en funció del sexe.
- En els ítems 19 (actituds globals) i 25 (freqüència de situacions) hi ha grans diferències en funció del sexe.

Serà en aquest darrer apartat on hi dedicarem més atenció per tal de conèixer les diferències d'opinió existents, i les expressarem mitjançant les gràfiques següents:

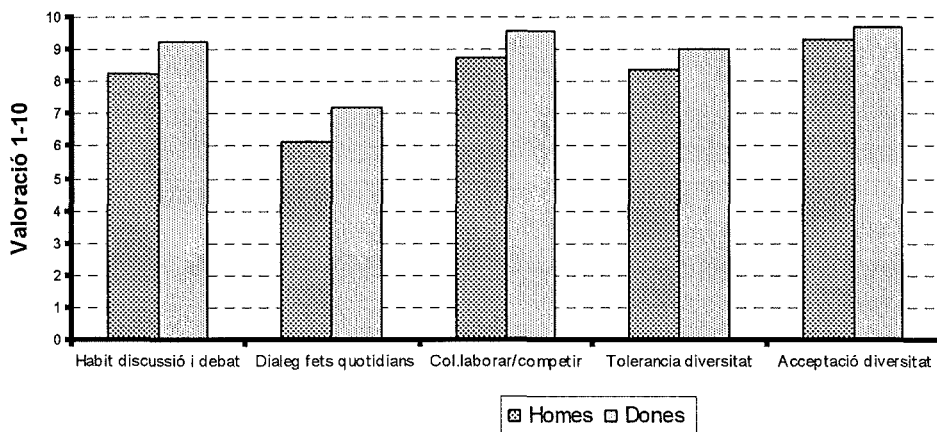
Ítem 19 A. Relació amb un mateix

GRÀFIC NÚM. 26

ACTITUDS EN RELACIÓ AMB UN MATEIX. ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DEL GÈNERE

Ítem 19 B. Relació amb els altres

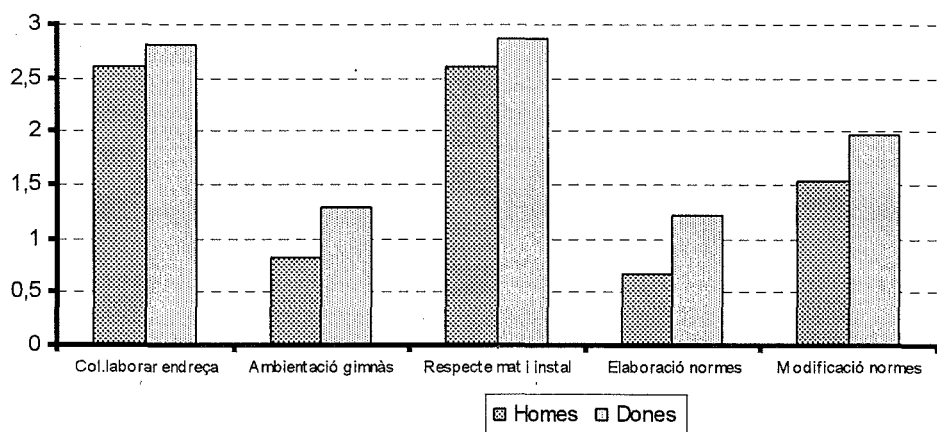
GRÀFIC NÚM.27

ACTITUDS EN RELACIÓ AMB ELS ALTRES. ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DEL GÈNERE

Globalment les dones valoren més alt que els homes els ítems d'actituds, valors i normes en relació amb un mateix (ÍTEM 19 A) i en relació amb els altres (ÍTEM 19 B).

Si analitzem l'ítem 25 en el qual el professorat ens indica sobre la freqüència en què es donen determinades situacions en la sessió d'Educació Física, obtenim els gràfics núm. 28 i 29.

Ítem 25. Relació entorn i participació sessió

GRÀFIC NÚM. 28

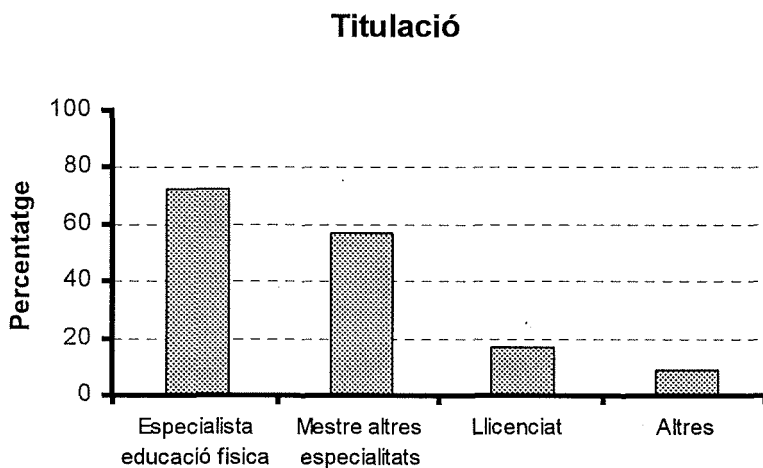
ACTITUDS EN RELACIÓ AMB L'ENTORN I LA PARTICIPACIÓ. ÍTEMS SIGNIFICATIUS EN FUNCIÓ DEL GÈNERE

En el gràfic núm. 28 podem observar que les dones afirmen treballar més situacions relacionades amb actituds respecte del material i les instal·lacions, i actituds de participació de l'alumnat en l'elaboració i la modificació de les normes.

D'altra banda, si analitzem les situacions relacionades amb la competició (gràfic 27) les dones manifesten utilitzar menys la competició que els homes i, en canvi, prefereixen jocs i activitats col·laboratives, reflexionar sobre la importància del fet de guanyar i perdre i ressalten més la importància de passar-s'ho bé fent activitat física.

4.1.3. Titulació/formació

Pel que fa a la **titulació**, a través del qüestionari hem constatat que predomina la titulació de **mestre especialista en Educació Física** (72,5%) seguida a continuació en ordre d'importància de la de títol de **mestre en altres especialitats** (56,9%), mentre que hi ha un percentatge més reduït de **licenciats** (17,1%). Finalment, un 8'9 % responen a altres titulacions sense que aquestes siguin concretes.

GRÀFIC NÚM. 29
TITULACIÓ DEL PROFESSORAT

Els professionals entrevistats consideren que més que la titulació, el que realment hi influeix és la **formació** que té el professorat:

"Més que la titulació pròpiament dita, el que sí que hi influeix és la formació que té el professorat d'Educació Física. Un títol no és garantia d'una determinada formació".(E1:1)

"Bé, més que el títol és la formació i els anys d'experiència amb els nens. Però més que una gran formació teòrica, que t'hagin donat a la universitat, quan n'aprens de veritat, és treballant amb els nens. Està clar que hi ha un coneixement important, però que el títol no garanteix res d'entrada per si sol".(E8:1)

Alguns professionals pensen que els mestres en general tenen més sensibilitat cap a la formació d' actituds i valors, que no els llicenciats en Educació Física:

*"**Titulació.** Penso que també influeix en el desenvolupament dels continguts actitudinals, crec que els mestres tenen més sensibilitat cap a aquests continguts que els llicenciats en Educació Física. Potser perquè el mestre té una determinada formació, però potser per la via d'accés al món de l'ensenyament és una persona més dura en el tractament de la motricitat, més sensible amb els aspectes actitudinals". (E4:1)*

*"La **formació**, és a dir, si els mestres han rebut una formació més de "magisteri", o més de secundària. Els mestres que vénen d'una llicenciatura, crec que tenen una altra cultura, potser els que venen d'INEF, tenen una cultura més esportiva". (E11:3)*

Un expert en l'àmbit de les actituds exposa que en diferents investigacions s'ha constatat el següent:

*"Els professors de **primària**, respecte dels de secundària, sempre tenen al cap el cultiu de les actituds; es pot dir que ho tenen com a component vocacional. mentre que els de secundària estan més centrats en el cultiu de conceptes... En general, s'hi afegeix també al fet que han entrat a la secundària per altres motius. També existeix una falta de formació pedagògica a la secundària i a la existència d'una cultura de formació inicial diferent. (E11:2-3)*

D'altra banda es destaca la importància de la formació permanent:

"Pel que fa a la formació permanent sí que crec que pugui estar relacionat amb el treball de les A, V i N, ja que considero que la formació permanent és bàsica i, per tant... s'ha fet un redescobrimient general dels CA. a partir de la Reforma, i llavors la gent que estava en actiu, si ha seguit una formació permanent, s'ha posat al dia.... haurà vist noves formes d'enfocar-ho, treballar-ho..."(E9:1)